Universiteit
Leiden
The Netherlands

Gelre : dynastie, land en identiteit in de late middeleeuwen

Noordzij, G.A.

Citation
Noordzij, G. A. (2008, September 11). *Gelre : dynastie, land en identiteit in de late middeleeuwen*. Verloren, Hilversum. Retrieved from https://hdl.handle.net/1887/13095

Version:	Corrected Publisher's Version
License:	Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/13095

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

AFKORTINGEN

AGZ	*Acten betreffende Gelre en Zutphen*
AHVN	*Annalen des Historischen Vereins für den Niederrhein*
BMG	*Bijdragen en Mededelingen Gelre*
BMGN	*Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*
BWG	*Biografisch Woordenboek Gelderland*
Const	*Constitutiones*
DDL	Digitaal Databestand Landdagen
Dipl	*Diplomata*
GA	Gelders Archief
GGG	J. Stinner en K.H. Tekath, *Gelre, Geldern Gelderland. Geschiedenis en cultuur van het hertogdom Gelre* (Geldern 2001).
GvG	J.J. Poelhekke e.a. (ed.), *Geschiedenis van Gelderland 1492-1795* II (Zutphen 1975).
HA	Hertogelijk Archief
KB	Koninklijke Bibliotheek
MGH	*Monumenta Germaniae Historica*
OA	Oud Archief
OGGZ	*Oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutfen tot op den slag van Woeringen, 5 juni 1288*
OGZ	*Oorkondenboek van Gelre en Zutphen tot 1326*
OSU	*Oorkondenboek van het Sticht Utrecht tot 1301*
PSHAL	*Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg*
RhVjbl	*Rheinische Vierteljahrsblätter*
Script	*Scriptores*

BRONNEN EN LITERATUUR

Acher, I., *Die Stiftskirche St. Peter in Vilich* (Düsseldorf 1968).
Achterveld, K. van, *Chronicon seu commentarium quoddam hystoricum* (Deventer 1562).
Alberts, W. J., *De Staten van Gelre en Zutphen tot 1459* (Groningen etc. 1950).
Alberts, W. J., *Stukken betreffende de geschillen tussen hertog Arnold van Gelre en Nijmegen (1458-1459)* (Utrecht 1952).
Alberts, W. J., 'De eerste Bourgondische bezetting van Gelre (1473/77)' in: idem en F. Ketner (ed.), *Nederrijnse studieën XIIIe – XVe eeuw* (Groningen etc. 1954) 49-83.
Alberts, W. J., *De Staten van Gelre en Zutphen (1459-1492)* II (Groningen etc. 1956).
Alberts, W. J., 'Gelderland van 1543-1566', *GvG*, 79-96.
Alberts, W. J., 'Die Beziehungen von Erkelenz zum Territorium Geldern im Mittelalter' in: *Studien zur Geschichte der Stadt Erkelenz vom Mittelalter bis zur frühen Neuzeit* (Keulen 1976) 47-162.
Alberts, W. J., *Van heerlijkheid tot landsheerlijkheid* (Assen 1978).
Alberts, W. J., *Der Rheinzoll Lobith im späten Mittelalter* (Bonn 1981).
Alberts, W. J., *De graven en hertogen op reis (13de – 15de eeuw)* (Utrecht 1984).
Alberts, W. J., 'Doetinchem in de Middeleeuwen' in: J.C. Boogman en S. Oosterhaven (ed.), *Geschiedenis van Doetinchem* (Zutphen 1986) 32-68.
Anderson, B., *Imagined communities. Reflections on the origin and spread of nationalism* (Londen etc 1996[6]).
Annalen van Egmond. De Annales Egmundenses tezamen met de Annales Xantenses en het Egmondse Leven van Thomas. Het Chronicon Egmundanum. M. Gumbert-Hepp, J.P. Gumbert en J.W.J. Burgers ed. (Hilversum 2007).
Annales Rodenses. Kroniek van Kloosterrade. L. Augustus en J.T.J. Jamar ed. (Maastricht 1995).
Annales Tielenses. G. Waitz ed., in: *MGH*, *Script* XXIV (1879) 21-27.
Anrooij, W. van, *Spiegel van ridderschap. Heraut Gelre en zijn ereredes* (Amsterdam 1990).
Aquilius, H. *Compendium chronici Geldrici*. W.J. Alberts en J.M. van Winter ed.(Groningen etc. 1955).
Armstrong, J. *Nations before nationalism* (Chapel Hill NC 1982).
Arndt, J., 'Geldern und das Reich während des niederländischen Aufstands, 1566-1609' in: R.G. Jahn en K.H. Tekath, *Das Herzogtum Geldern im Spannungsfeld von Bündnis und Konkurrenz an Maas, Rhein und IJssel* (Geldern 2005) 135-152.
Arnold, B., *Princes and territories in medieval Germany* (Cambridge etc. 1991).
Arnold, B., *Medieval Germany 500-1300. A political interpretation* (Basingstoke etc. 1997).
Arve, Peter ten, 'Hendrik ter Haar alias Henricus Harius Sicamber', *Jaarboek Achterhoek en Liemers* 29 (2006) 72-87.
Aytta, V. van, *Assertio iuris imperatoris Caroli* (Keulen 1541).
Babel, R. en J.M. Moeglin (ed.), *Identité régionale et conscience national en France et Allemagne du moyen âge à l'époque moderne* (Sigmaringen 1997).
Backer, C. de, 'De kartuize Monichusen bij Arnhem. Prosopografie samen met de regesten van de zopas ontdekte oorkondenschat' in: J. de Grauwe (ed.), *Historia et spiritualitas cartusiensis* (Destelbergen 1983) 69-155.
Bastemeijer, A.F.W.E., 'De Sint-Walburgskerk te Zutphen. De zesde kerk van bisschop Bernold van Utrecht', *BMG* 88 (1997) 7-38
Bastemeijer, A.F.W.E. en M. Groothedde, 'De Zutphense burcht van het jaar 1000 tot het einde van de twaalfde eeuw' in: Groothedde e.a. (ed.), *De Sint-Walburgiskerk*, 31-61.
Bastemeijer, A.F.W.E., 'De dertiende-eeuwse bouwfase van de Sint-Walburgiskerk te Zutphen' in: Groothedde e.a. (ed.), *De Sint-Walburgiskerk*, 65-91.
Baux, M., *Dit is der oerspronck der voechten, graven en hertochen mit oern cronijken des lants van Gelre*. P.N. van Doorninck ed., in: *Geldersche kronieken* II, 147-214.

Baux, M., *Kroniek van de stad Erkelenz*. Stadtarchiv Erkelenz, Handschriften. Gedeeltelijk uitgegeven door G. Eckertz in: *AHVN* 5 (1857) 3-89.
Baux, M., *Liber iuris patriae*. Josef Maeckl ed., in: *BMG* 8 (1905) 319-448.
Bavel, B.J.P. van, *Goederenverwerving en goederenbeheer van de abdij Mariënweerd (1129-1592)* (Hilversum 1993).
Beaune, C., *Naissance de la nation France* (Parijs 1985).
Beckers, H., 'Volkssprachige Literatur des Mittelalters am Niederrhein', *Queeste* 2 (1995) 146-162.
Beech, G.T, .e.a. (ed.), *Personal names studies of medieval Europe. Social identity and familial structures* (Kalamazoo MI 2002).
Beek, E.J.A. van, en J. Fortuyn-Droogleever, *Geslagen te Zutphen. De stedelijke muntslag* (Zutphen 1990).
Begheyn, P.J., 'Willem van Berchen (1415/20-ca. 1481)', *Numaga* 18,3/4 (1971) 224-228.
Begheyn, P.J. en E.F.M. Peters, *Gheprint te Nymeghen. Nijmeegse drukkers, uitgevers en boekverkopers, 1479-1794* (Nijmegen 1990).
Bejczy, I., 'Drie humanisten en een mythe. De betekenis van Erasmus, Aurelius en Geldenhouwer voor de Bataafse mythe', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 109 (1996) 467-484.
Bejczy, I., 'Erasmus becomes a Netherlander', *The Sixteenth Century Journal* 28,2 (1997) 387-399.
Bejczy, I., 'Petrus Montanus' in: *BWG* I, 69-70.
Beke, J. de, *Chronographia*. H. Bruch ed. (Den Haag 1973).
Beke, J. de, *Croniken van den stichte van Utrecht ende van Hollant*. H. Bruch ed. (Den Haag 1982).
Beltjes, P.J.W., 'Het wapen van de souvereine provincie Gelderland en zijn voorgeschiedenis', *BMG* 66 (1972) 39-93.
Berchen, W. van, *De nobili principatu Gelrie et eius origine*. L.A.J.W. Sloet van de Beele ed. (Den Haag 1870).
Berchen, W. van, *Cronica brevis illustrium ac magnificorum principum domus Gelrie*. L.A.J.W. Sloet van de Beele ed., in: W. van Berchen, *De nobili principatu*, 131-136.
Van Berchen, W. van, *De Gelderse kroniek van Willem van Berchen*. A.J. de Mooy ed. (Arnhem 1950).
Berchen, W. van, *Die geldrische Chronik des Willem van Berchen über die Jahre 1343 bis 1481*. P. Hessler ed. (Geldern 2007).
Berchen, W. van, *Cronica brevis dominorum Egmondensium*. KB Brussel, hs. 8037-8050, f. 421r.
Berchen, W. van, *De dominis de Arkel*. KB Brussel, hs. 8037-8050, f. 422r-439r.
Bergh, L.P.C. van den, *Gedenkstukken tot opheldering der Nederlandsche geschiedenis* I (Utrecht 1848).
Bergh, L.P.C. van den, *Beschrijving der vroegere Nederlandsche gemeentezegels* (Den Haag 1878).
Bers, G.E., *Die Allianz Frankreich-Kleve während des Geldrischen Krieges (Jülich'sche Fehde) (1539-1543)* (Keulen 1969).
Betouw, J. in de, *Handvesten en onuitgegeevene charters behoorende tot de beschrijving en chronijk van Nijmegen* (Nijmegen 1785).
Betouw, J. in de, *Vervolg der Handvesten van Nijmegen en andere onuitgegeevene charters* (Nijmegen 1789).
Beumann, H. en W. Schröder (ed.), *Aspekte der Nationenbildung im Mittelalter* (Sigmaringen 1978).
Biemans, A.A.M., 'Het Gronings-Zutphense Maerlant-handschrift. Over de noodzakelijkheid der handschriftenkunde', *Queeste* 3,2 (1996) 197-219.
Blickle, P., 'The commons and the state. Representation, influence and the legislative process' in: Blickle (ed.), *Resistance, representation and community* (Oxford 1997) 115-153.
Blockmans, W.P., 'Alternatives to monarchial centralisation. The great tradition of revolt in Flanders and Brabant' in: H.G. Koenigsberger (ed.), *Republiken und der Republikanismus im Europa der frühen Neuzeit* (München 1988) 145-154.
Blockmans, W.P., 'Beheersen en overtuigen. Reflecties bij nieuw visies op staatsvorming', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 16,1 (1990) 18-30.
Blockmans, W.P., 'De veelvormigheid van de Europese staatsvorming', *Antropologische Verkenningen* 12,4 (1993) 72-87.

Blockmans, W.P., ‘Regionale Identität und staatliche Integration in den Niederlanden 13.-16. Jahrhundert’ in: A. Czacharowski (ed.), *Nationale, ethnische Minderheiten und regionale Identitäten in Mittelalter und Neuzeit* (Toruń 1994) 137-149.
Blockmans, W.P en W. Prevenier, *De Bourgondiërs. De Nederlanden op weg naar eenheid 1384-1530* (Amsterdam 1997).
Blockmans, W.P., 'Representation (since the thirteenth century)' in: C. Allmand (ed.), *The New Cambridge Medieval History* VII*, c. 1415 – c. 1500* (Cambridge 1998) 29-64.
Blockmans, W.P en E. Donckers, 'Self-representation of court and city in Flanders and Brabant in the fifteenth and early sixteenth centuries' in: Blockmans en A. Janse (ed.), *Showing status. Representation of social positions in the late middle ages* (Turnhout 1999) 81-111.
Blockmans, W.P., 'Wie weit und wie tief? Die politische Integration der burgundisch-habsburgischen Niederlande' in: W. Maleczek (ed.), *Fragen der politischen Integration im mittelalterlichen Europa* (Ostfildern 2005) 449-471.
Blockmans, W.P., 'Geschichte eines nicht-bestehenden Staates' in: S. Ehrenpreis e.a. (ed.), *Wege der Neuzeit* (Berlijn 2007) 329-343.
Blöte, J.F.D. ‘De Brabantsche en andere kronieken van Willem van Berchen’, *Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde*, 4e reeks, 2 (1902) 26-41.
Boendale, J. van, *Der leken spieghel. Leerdicht van den jare 1330*. I. M. de Vries ed. (Leiden 1844).
Bogerman, R., *Carmen elegiacum senatus ac civium ac opidi Campensis*. J. Nanninga Uitterdijk ed., in: *Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel* 8 (1886) 298-303.
Böhmer, W.J.J., *Elisabeth von Braunschweig-Lüneburg. Die letzte Herzogin von Geldern (1494-1572)* (Geldern 1915).
Bondam, P., *Charterboek der hertogen van Gelderland en graaven van Zutphen* 4 delen (Utrecht 1783-1809).
Boom, H. ten, 'Een horoscoop van Adolf van Egmond, hertog van Gelre', *BMG* 70 (1978-79) 36-45.
Boulton, J. en J.R. Veenstra (ed.), *The ideology of Burgundy. The promotion of national consciousness 1364-1565* (Leiden 2006).
De Brabantsche yeesten, of Rymkronyk van Braband. I.J.F. Willems ed. (Brussel 1843).
Brendle, F., *Dynastie, Reich und Reformation. Die württembergischen Herzöge Ulrich und Christoph, die Habsburger und Frankreich* (Stuttgart 1998).
Breuilly, J., *Nationalism and the state* (New York 1982).
Brouwer, D., *De reductie van Bommel (1572-1602)* (Arnhem 1918).
Brühl, C. en B. Schneidmüller (ed.), *Beiträge zur mittelalterliches Reichs- und Nationsbildung in Deutschland und Frankreich* (München 1997).
Brunner, H., 'Genealogische Phantasien. Zu Konrads von Würzburg "Schwanritter" und "Engelhard"', *Zeitschrift für Deutsches Alterthum und Deutsche Literatur* 4 (1981) 274-299.
Brunner, O., *Land und Herrschaft. Grundfragen der territorialen Verfassungsgeschichte Österreichs im Mittelalter* (Darmstadt 1970[6]).
Brunner, O., W. Conze en R. Koselleck, (ed.), *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland* VII (Stuttgart 1992).
Bünz, E., 'Das Land als Bezugsrahmen von Herrschaft, Rechtsordnung und Identitätsbildung. Überlegungen zum spätmittelalterlichen Landesbegriff' in: Werner (ed.), *Spätmittelalterliches Landesbewusstsein*, 53-92.
Catalogus episcoporum Ultrajectinorum. Lijst van de Utrechtse bisschoppen 695-1378. J.T.J. Jamar en C.A. van Kalveen ed. (Utrecht 2005).
Chijs, P.O. van der, *De munten der voormalige graven en hertogen van Gelderland* (Haarlem 1852).
Chijs, P.O. van der, *De munten der voormalige heeren en steden van Gelderland* (Haarlem 1853).
Chronicon monasterii Campensis ordinis cisterciensis. H. Keussen ed., in: *AHVN* 20 (1864) 261-382.
Chronicon Tielense. J.D. van Leeuwen ed. (Utrecht 1987).
Chronijk van Zutphen. GA, Archieven van de Staten van het Kwartier van Zutphen, 1491-1805, inv.nr. 843*.
La chronique Liégeoise de 1402. E. Bacha ed. (Brussel 1900).
Claassens, G.H.M., 'De zwaanridder in Nijmegen. Brabantse politiek in de literatuur', *Numaga* 38 (1991) 19-40.
Claassens, G.H.M., *De Middelnederlandse kruisvaartromans* (Amsterdam 1993).

Cluys, Johannes, *De Gelrie ac Zutphanie comitum, Gelrieque et Julie deinde ducum origine, progressu, sublimacione atque gestis hystoria*. Archives Nationales, J997, inv.nr. 30, 1e deel, f. 1r-9r.
Cluys, Johannes, *Tractatulus de ducatus Gelrie origine atque eiusdem ducum Julieque genealogia*. Archives Nationales, J997, inv.nr. 30, 1e deel, f. 11r-12v.
Cochlaeus, Johannes, *Brevis Germanie descriptio (1512)*. K. Langosch ed. (Darmstadt 1960).
Cohn, N., *The pursuit of the millennium. Revolutionary millenarians and mystical anarchists of the middle ages* (London etc. 1978[3]).
Coomans, T., 'Moniales cisterciennes et mémoire dynastique. Églises funéraires princières et abbayes cisterciennes dans les anciens Pays-Bas médiévaux' in: J. Hall en C. Kratzke (ed.), *Sepulturae cisercienses. Sépulture, mémoire et patronage dans les monastères cisterciens au moyen âge* (Cîteaux 2005) 87-146.
Corsten, S., 'Erkelenz erhält Stadtrecht. Fragen und Probleme' in: *Studien zur Geschichte der Stadt Erkelenz vom Mittelalter bis zur frühen Neuzeit* (Keulen 1976) 137-145.
Corsten, S., 'Wassenberg während der Stauferzeit. Eine Fallstudie zur Territorialpolitik der Kölner Erzbischöfe', *AHVN* 187 (1984) 9-29.
Corsten, S., 'Der limburgische Erbfolgekrieg an Maas und Rur. Das Herzogtum Limburg und seine Nachbarn vor und nach der Schlacht bei Worringen' in: W. Janssen en H. Stehkämper (ed.), *Der Tag bei Worringen. 5. Juni 1288* (Düsseldorf 1988) 211-266).
Cox, J.C.M., *Repertorium van de stadsrechten in Nederland. 'Quod vulgariter statreghte nuncupatur'* (Den Haag 2005).
Cronica comitum et principum de Clivis et Marca, Gelriae, Juliae et Montium, necnon archiepiscoporum Coloniensium, usque ad annum 1392. J.S. Seibertz ed., in: *Quellen der westfälischen Geschichte* II (Arnsberg 1860) 113-253.
Cronica de Gelria. W.J. Alberts ed., in: *BMG* 54 (1954) 313-322.
Cronijck van Gelre. P.N. van Doorninck ed., in: *Geldersche kronieken* II, 100-114.
Dalen, A.G., van 'Van Bourgondië tot Oostenrijk. Gelre van 1477 tot 1483, naar de briefwisseling van Oswald, heer van den Bergh', *BMG* 59 (1960) 49-138.
Dalen, A.G. van, *Bergh. Heren, land en volk* (Nijmegen 1979).
Davies, R.R., 'The peoples of Britain and Ireland 1100-1400 I. Identities', *Transactions of the Royal Historical Society* 6,4 (1994) 1-20.
Davies, R.R., 'The peoples of Britain and Irleand 1100-1400 II. Names, boundaries and regnal solidarities', *Transactions of the Royal Historical Society* 6,5 (1995) 1-20.
Davies, R.R., 'The peoples of Britain and Irleand 1100-1400 III. Laws and Customs', *Transactions of the Royal Historical Society* 6,6 (1996) 1-23.
Davies, R.R., 'The peoples of Britain and Irleand 1100-1400 IV. Language and historical mythology', *Transactions of the Royal Historical Society* 6,7 (1997) 1-24.
Davies, R.R., *The first English empire. Power and identities in the British Isles, 1093-1343* (Oxford 2000).
Delahaye, A., 'Het opschrift aan de voormalige Hezelpoort te Nijmegen: Hic pes imperii', *BMG* 54 (1954) 265-276.
Delahaye, A., 'De werken van Willem van Berchen', *BMG* 55 (1955-56) 35-55.
Dicks, M., *Die Abtei Camp am Niederrhein. Geschichte des ersten Cistercienserklosters in Deutschland (1123-1802)* (Kempen 1913).
Die genealogie offte affcompste der voechden, greven und hartochgen van Gelre. P.N. van Doorninck ed., in: *Geldersche kronieken* II, 215-222.
Die Ghelresche heeren. P.N. van Doorninck ed., in: *Geldersche kronieken* I, 39-46.
Diederich, T., *Rheinische Städtesiegel* (Neuss 1984).
Diederich, T., 'Het graafschap en hertogdom Gelre tijdens de bloeiperiode van het westerse zegel', *GGG*, 403-414.
Dijkhof, E., *OGZ* V, *Abdij Grafenthal bij Goch (eerste gedeelte)* (Den Haag 1993).
Dijkhof, 'Het ontstaan van de abdij Grafenthal bij Goch en haar relatie met de Munsterabdij te Roermond. Een diplomatisch onderzoek naar de stichting van de abdij' in: D.P. Blok e.a. (ed.), *Datum et actum. Opstellen aangeboden aan Jaap Kruisheer* (Amsterdam 1998) 139-165.
Dillo, M., 'De stichting en wijding van de Munsterabdij te Roermond, 1218-1220, en de vermeende

wijding in 1224', *De Maasgouw* 99 (1988) 10-16.
Disselbeck-Tewes, E., *Frauen in der Kirche. Das Leben der Frauen in den mittelalterlichen Zistersienserklöstern Fürstenberg, Gräfenthal und Schledenhorst* (Keulen 1989).
Distler, E.M., *Städtebünde im deutschen Spätmittelalter. Eine rechtshistorische Untersuchung zu Begriff, Verfassung und Funktion* (Frankfurt am Main 2006).
Dit boec es vanden beghinne ende vanden oerspronck des landes van Cleve ende es dat cronijc vanden edelen vorsteliken princen des landes van Cleve. Uitgegeven in: *150 Jahre Landkreis Kleve* (Kleef 1959).
Dit is dat beghinne ende oerspronck des lants van Ghelre ende cronijcken van den princen van Ghelre. J. Veldener ed., in: *Dat boeck dat men hiet Fasciculus temporum* (Utrecht 1480) fol. 315r-321v.
Dit is dat beginsel ende oersprong des lantz van Gelre ende cronycken van de prince van Gelre. P.N. van Doorninck ed., in: *Geldersche kronieken* II, 1-18.
Dit is den oerspronck der voechten, graeven ende hertogen met haer croniken des lantz van Gelre (s.d. Nijmegen).
Dit is den oirspronck der voechden, graven ende hertogen met haer cronijcken des landts van Gelre (s.d. Rees).
Dodgshon, R.A., *The European past. Social evolution and spatial order* (Basingstoke 1987).
Donenfeld, R., *Aureus libellus. Tacitus' 'Germania' en het Duitse humanisme, 1457-1544* (Utrecht 1997).
Doorninck, P.N. van, *Het oudste leenactenboek van Gelre 1326* (Haarlem 1898).
Doorninck, P.N. van, *AGZ 1376-1392* (Haarlem 1900).
Doorninck, P.N. van, *AGZ 1400-1404* (Haarlem 1901).
Doorninck, P.N. van, *Schatting van den lande van Gelre voor het Overwartier en de Betuwe van 1369* (Haarlem 1903).
Doorninck, P.N. van, 'Stukken betreffende Goch en omstreken', *BMG* 7 (1904) 319-342.
Doorninck, P.N. van, *Schatting van den lande van Gelre voor de Veluwe. Het begin der 14de eeuw* (Haarlem 1905).
Doorninck, P.N. van, *AGZ 1107-1415* (Haarlem 1908).
Driel, M. van, 'Gelre vóór 1543', in: F. Keverling Buisman e.a. (ed.) *Verdrag en Tractaat van Venlo*, 83-107.
Droege, G., 'Finanziellen Grundlagen des Territorialstaates in West- und Ostdeutschland an der Wende vom Mittelalter zur Neuzeit', *Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte* 53 (1966) 149-167.
Duby, G., 'Le lignage, Xe – XIIIe siècle' in: P. Nora (ed.), *Les lieux de mémoire* II, *La nation* (Parijs 1986) 31-56.
Dückers, 'Boeken voor privé-devotie in het hertogdom Gelre in de vijftiende eeuw', *GGG*, 383- 394.
Duke, A., 'The elusive Netherlands. The question of national identity in the early modern Low Countries on the eve of the revolt', *BMGN* 119,1 (2004) 10-37.
Dumont, S. en M. Kleijnen, *'Van wege den koning'. Gemeentewapens en plaatsnamen in de Bommelerwaard* (Zaltbommel 1992).
Easton, D., 'An approach to the analysis of political systems', *World Politics* 9,3 (1957) 383-400.
Easton, D. en R.D. Hess, 'The child's political world', *Midwest Journal of Political Science* 6,3 (1962) 229-246.
Easton, D. *A systems analysis of political life* (New York 1965).
Ehlers, J. (ed.), *Ansätze und Diskontinuität deutscher Nationsbildung im Mittelalter* (Sigmaringen 1989).
Eichenberger, T., *Patria. Studien zur Bedeutung des Wortes im Mittelalter (6. – 12. Jahrhundert)* (Sigmaringen 1991).
Elhen von Wolfhagen, Tileman, *Die Limburger Chronik des Tilemann Elhen von Wolfhagen*. A. Wyss ed. (Hannover 1883).
Elliot, J.H., 'A Europe of composite monarchies', *Past and Present* 137 (1992) 48-71.
Engels, 'Der Niederrhein und das Reich im 12. Jahrhundert' in: K. Flink en W. Janssen (ed.), *Königtum und Reichsgewalt am Niederrhein* (Kleef 1983).
Ernsing, R., *Wilhelm III. von Jülich als Herzog von Geldern (1372-1393)* (Paderborn 1885).

Faletus, Hieronymus, *De bello Sicambrico libri IV* (Venetië 1557).
Familia comitum Gellrie nunc vero ducum et comitum Zutphanie. W.J. Alberts ed., in: *BMG* 52 (1952) 185-210.
Fenske, L., 'Adel und Rittertum im Spiegel früher heraldischer Formen und deren Entwicklung' in: J. Fleckenstein (ed.), *Das ritterliche Turnier im Mittelalter* (Göttingen 1985) 75-160.
Flink, K., 'Zur Entstehung des Landes und der Stadt Geldern', *BMG* 71 (1980) 1-18.
Flink, K, 'Der Anteil der Stifter an der Stadtentstehung am Niederrhein insbesondere in Emmerich' in: E. Meuthen (ed.), *Stift und Stadt am Niederrhein* (Kleef 1984) 55-83.
Flink, K. en B. Thissen, 'De Gelderse steden in de middeleeuwen. Data en feiten, aspecten en suggesties', *GGG*, 205-241.
Flokstra, M., 'De "Heraut Gelre", het middeleeuwse herautwezen', *GGG*, 395-402.
Frankewitz, S., *Die geldrischen Ämter Geldern, Goch und Straelen im späten Mittelalter* (Geldern 1986).
Frankewitz, S. en G. Venner, *Zegels der steden en dorpen in het Overkwartier van Gelder 1250-1798* (Venlo 1987).
Frankewitz, S., 'Die Städte des geldrischen Oberquartiers im späten Mittelalter', *RhVjbl* 53 (1989) 21-37.
Frankewitz, S. en P. Lingens, *Drache und Mispel im Gelderland. Eine Handreichung für Haus und Schule* (Geldern 1996).
Frankewitz, S. 'Gelderse landsheerlijke burchten van de dertiende tot het eind van de vijftiende eeuw', *GGG*, 185-204.
Frankewitz, S., 'Adel und Territorialisierung in der Grafschaft Geldern im 13. Jahrhundert', *RhVjbl* 70 (2006) 105-133.
Het Frensweger handschrift. W.J. Alberts en A.L. Hulshoff ed. (Groningen 1958).
Friedeburg, R. von, 'The making of patriots. Love of fatherland and negotiating monarchy in seventeenth-century Germany', *Journal of Modern History* 77,4 (2005) 881-916.
Frijhoff, W., 'Identiteit en identiteitsbesef. De historicus en de spanning tussen verbeelding, benoeming en herkenning', *BMGN* 107,4 (1992) 614-634.
Frijhoff, W., 'Toeëigening: van bezitsdrang naar betekenisgeving', *Trajecta* 6,2 (1997) 99-118.
Frijhoff, W, *Heiligen, idolen, iconen* (Nijmegen 1998).
Frijhoff, W. 'Toeëigening als vorm van culturele dynamiek', *Volkskunde* 104,1 (2003) 3-17.
Froissart, J., *Oeuvres de Froissart. Chroniques* 26 delen (Brussel 1867-1877).
Geary, P., *The myth of nations. The medieval origins of Europe* (Princeton 2002).
Geer, B.J.L. de, 'Laatste wilsbeschikking van Reinald, hertog van Gelder, 1309', *Kronijk van het Historisch Genootschap te Utrecht*, 2e serie, 10 (1854) 341-347.
Geldenhouwer, G., *Lucubratiuncula de Batavorum insula* (Antwerpen 1520). I. Bejczy en S. Stegeman ed., in: idem, *Historische werken*, 34-48.
Geldenhouwer, G., *Historia Batavica* (Straatsburg 1530). I. Bejczy en S. Stegeman ed., in: idem, *Historische werken*, 50-169.
Geldenhouwer, G., *Germaniae Inferioris historiae* (Frankfurt 1532). I. Bejczy en S. Stegeman ed., in: idem, *Historische werken*, 172-183.
Geldenhouwer, G. *Epistola de officio christiani principis* (Frankfurt 1538). I. Bejczy ed., in: *Humanistica Lovaniensia* 40 (1991) 168-205.
Geldenhouwer, G., *Germanicarum historiarum illustratio* (Marburg 1542). I. Bejczy en S. Stegeman ed., in: idem, *Historische werken*, 186-222.
Geldenhouwer, G., *Historische werken*. I. Bejczy en S. Stegeman ed. (Hilversum 1998).
Geldersche kronieken 2 delen. P.N. Van Doorninck ed. (Haarlem 1902-1904).
Gelderen, Martin van, *The political thought of the Dutch Revolt 1555-1590* (Cambridge 1992).
Gelderen, Martin van, 'De Nederlandse Opstand (1555-1610): van "vrijheden", "oude vrijheid" en de "vrijheid van conscientien" in: E.O.G. Haitsma Mulier en W.R.E. Velema (ed.), *Vrijheid. Een geschiedenis van de vijftiende tot de twintigste eeuw* (Amsterdam 1999) 27-52.
Geldriensium in religione ac fide Sanctae Romanae Ecclesiae status deploratissimus. C.H.R. Lambers ed., in: *Archief voor Nederlandsche Kerkgeschiedenis* 4 (1893) 171-185.
Gellner, E., *Nations and nationalism* (Oxford 1983).
Genêt, J.P., *La genèse de l'État moderne. Culture et société politique en Angleterre* (Parijs 2003).

Gent, M. van en M.C. Le Bailly, *Gids voor de landsheerlijke archieven van Gelre, Holland, Zeeland en het Sticht. Bestuurlijke, economische en sociale geschiedenis vóór 1500* (Den Haag 2003).
Gent, M. van, '"Om trefliken saken den lande aengaende." Landelijke bijeenkomsten in het hertogdom Gelre uit 1423-1584 in een databank', *BMG* 94 (2003) 26-46.
Geurts, P.A.M. en A.E.M. Janssen, 'Gelderland van 1566-1609', *GvG*, 97-131.
Gimberg, J., 'Feesten en maaltijden te Zutphen in de Middeleeuwen', *BMG* 12 (1909) 247-261.
Gimberg, J., 'Eene Geldersche stad in de middeleeuwen', *BMG* 3 (1900) 1-32.
Glete, J., *Ware and the state in early modern europe. Spain, the Dutch Republic and Sweden as fiscal-military states, 1500-1660* (Londen 2002).
Goder, H., *Die Kartause zum Vogelsang bei Jülich* (Salzburg 2000).
Goez, W., *Der Leihezwang. Eine Untersuchung zur Geschichte des deutschen Lehnrechtes* (Tübingen 1962).
Goris, L., *Commentatio ad tres & viginti priores titulos reformatae consuetudinis Velaviae* (Nijmegen 1645).
De Gouden Eeuw van Gelre. Kunst en cultuur in het oude hertogdom (Geldern 2001).
Graf, K. 'Genealogisches Herkommen bei Konrad von Würzburg und im *Friedrich von Schwaben*', *Jahrbuch der Oswald von Wolkenstein-Gesellschaft* 5 (1989) 285-295.
Grauwe, J. de, *Historia cartusiana Belgica* (Salzburg 1985).
Grever, M., en K. Ribbens, *Nationale identiteit en meervoudig verleden* (Amsterdam 2007).
Groenveld, S. en H.L.P. Leeuwenberg (ed.), *De Unie van Utrecht. Wording en werking van een verbond en een verbondsacte* (Den Haag 1979).
Groothedde, M., 'De nederzettingsontwikkeling van Zutphen voor het jaar 1000' in: idem e.a. (ed.), *De Sint-Walburgiskerk*, 9-30.
Groothedde, M., e.a. (ed.), *De Sint-Walburgiskerk in Zutphen. Momenten uit de geschiedenis van een middeleeuwse kerk* (Zutphen 1999).
Gropp, S., *De stedelijke muntslag te Deventer en Nijmegen 1528/43 – 1591* (Hilversum 2004).
Guenée, B., *L'Occident aux XIVe et XVe siècles. Les États* (Parijs 1971).
Guenée, B., *Histoire et culture historique dans l'Occident médiéval* (Parijs 1980).
Guibernau, M., *History and national destiny: ethnosymbolism and its critics* (Oxford 2004).
Guibernau, M., 'Anthony D. Smith on nations and national identity: a critical asessment', *Nations and nationalism* 10,1-2 (2004) 125-142.
Guicciardini, L., *Descrittione di tutti i Paesi Bassi*. B. Aristodemo ed. (Amsterdam 1992).
Hage, T., 'Van zwanen en Trojanen. Laatmiddeleeuwse origografie in Noord-Brabant' in: A.J.A. Bijsterveld e.a. (ed.), *Cultuur in het laatmiddeleeuwse Noord-Brabant: literatuur – boekproductie – historiografie* (Den Bosch 1998) 75-88
Hageman, M., *Het kwade exempel van Gelre. De stad Nijmegen, de Beeldenstorm en de Raad van Beroerten, 1566-1568* (Nijmegen 2005).
Hantsche, I., *Geldern Atlas. Karten und Texte zur Geschichte eines Territoriums* (Geldern 2003).
Harenberg, E., *OGZ* II, *St.-Maria-Magdalenaklooster te Nijmegen, Munsterabdij te Roermond (eerste gedeelte)* (Den Haag 1984).
Harenberg, E., 'Twee dertiende-eeuwse oorkonden opnieuw bekeken. Een getuigenverklaring uit 1229 van gravin-weduwe Richardis voor het klooster Bethlehem en het Harderwijkse stadsrecht van 11 juni 1231', *BMG* 78 (1987) 13-33.
Harenberg, E., 'Zutphens oudste stadsbrief' in: W. Frijhoff e.a. (ed.), *Geschiedenis van Zutphen* (Zutphen 1989) 18-34.
Harenberg, E., *OGZ* IV, *Klooster Bethlehem bij Doetinchem* (eerste gedeelte) (Den Haag 1991).
Harenberg, E., 'Nieuw licht op de Zutphense falsa uit onverwachte hoek: een geïnterpolieerde pauselijke oorkonde van 1186 of 1187' in: M. Groothedde e.a. (ed.), *De Sint-Walburgiskerk*, 92-108.
Harenberg, E., 'Oorkondevervalsing in het teken van nieuwe machtsverhoudingen' in: S.C. Derks (ed.), *Nederland in de wereld. Opstellen bij honderd jaar Rijks Geschiedkundige Publicatiën* (Den Haag 2002) 60-70.
Harenberg, E., *OGZ* VIII, *Kapittel van St. Walburg te Zutphen, proosdij van St. Walburg te Zutphen, vicarieën in de St.-Walburgskerk te Zutphen, stad Zutphen* (Den Haag 2003).

Härtel, R. (ed.), *Personennamen und Identität. Namengebung und Namengebrauch als Anzeiger individueller Bestimmung und gruppenbezogener Zuordnung* (Graz 1997).
Hasselt, G. van, *Arnhemsche oudheden* 4 delen (Arnhem 1803-1804).
Hasselt, G. van, *Geldersche oudheden* (Arnhem 1806).
Hasselt, G. van, *Geldersch maandwerk voor 't jaar 1807* 2 delen (Arnhem 1807).
Hastings, A., *The construction of nationhood. Ethnicity, religion and nationalism* (Cambridge 1997).
Hechberger, W., *Adel, Ministerialität und Rittertum im Mittelalter* (Munchen 2004).
Hechter, M., *Containing nationalism* (Oxford 2000).
Heelu, J. van, *Rymkronyk van Jan van Heelu betreffende den slag van Woeringen van het jaer 1288*. J.F. Willems ed. (Brussel 1836).
Heidrich, P., *Der geldrische Erbfolgestreit 1537-1543* (Kassel 1896).
Heisterbach, C. van, *Mirakels historisch. De exempels van Caesarius van Heisterbach over Nederland en Nederlanders*. J.J. van Moolenbroek ed. (Hilversum 1999).
Henn, V., *Das ligische Lehnswesen im Westen und Nordwesten des mittelalterlichen deutschen Reiches* (München 1970).
Henn, V., 'Städtebünde und regionale Identitäten im hansischen Raum' in: P. Moraw (ed.), *Regionale Identität und soziale Gruppen im deutschen Mittelalter* (Berlijn 1992) 41-64
Heresbach, K., *Defensio iuris et legitimae possessionis Wilelmi Juliae, Geldriae, Clivorum et Bergensium ducis* (Solingen 1542).
Heringa, E., *Tynsen op de Veluwe* (Groningen 1932).
Hermans, J.M.M., *Het Gronings Zutphense Maerlant handschrift. Codicologische studies rond handschrift 405 van de Universiteitsbibliotheek te Groningen* (Groningen 1979).
Hermans, M.R., 'Het kapittel van Sint Walburgis' in: Groothedde (ed.), *De Sint-Walburgiskerk*, 109-131.
Hervordia, H. de, *Liber de rebus memorabilioribus*. A. Potthast ed. (Göttingen 1859).
Hilger, H.P., 'Graefenthal oder Neukloster bei Goch: ehemalige Zisterzienserinnenabtei und Grabstätte des Hauses Geldern', *BMG* 62 (1965-67) 1-54.
Hilger, H.P., 'Grabdenkmäler der Häuser Jülich, Kleve, Berg, Mark und Ravensberg' in: *Land im Mittelpunkt der Mächte. Die Herzogtümer Jülich – Kleve – Berg* (Kleef 1984) 235-244.
Hilger, H.P., 'Kleve und Burgund' in: *Land im Mittelpunkt der Mächte. Die Herzogtümer Jülich – Kleve – Berg* (Kleef 1984) 209-233.
Hirschi, C., *Wettkampf der Nationen. Konstruktionen einer deutschen Ehrgemeinschaft an der Wende vom Mittelalter zur Neuzeit* (Göttingen 2005).
Historia Gelriae. J.G.C. Joosting ed. (Gouda 1902).
Hobsbawm, E. en T. Ranger (ed.), *The invention of tradition* (Cambridge 1983).
Hobsbawm, E., *Nations and nationalism since 1780: programme, myth reality* (Cambridge 1990).
Hoefer, F., 'De vesting Hattem en haar kasteel', *BMG* 7 (1904) 67-136.
Hoff, B. van't, 'Christaan Sgroten's kaart van Gelderland c. 1564 (1601)', *BMG* (1957) 212-220.
Hombergh, F.A.H. van den, 'Brugman en de brief. Een onbekend stukje Gelderse geschiedschrijving', *BMG* 76 (1985) 36-47.
Hooft, B.H. van't, *Honderd jaar Geldersche geschiedenis in historieliederen* (Arnhem 1948).
Hoppenbrouwers, P.C.M., 'Van waterland tot stedenland. De Hollandse economie ca. 975-1570' in: T. de Nijs en E. Beukers (ed.), *Geschiedenis van Holland* I, *Tot 1572* (Hilversum 2002) 103-134.
Hoppenbrouwers, P.C.M., 'Middeleeuwse medezeggenschap. Een stand van zaken over standen en Staten' in: E. Dijkhof en M. van Gent (ed.), *Uit diverse bronnen gelicht. Opstellen aangeboden aan Hans Smit ter gelegenheid van zijn vijfenzestigste verjaardag* (Den Haag 2007) 133-158.
Hout, L. van, 'Hertog Arnold en zijn raadslieden (1423-1465', *GGG*, 157-168.
Hout, L. van, 'Arnold van Egmond en de erfopvolging in Gelre', *GGG*, 107-112.
Identificatie met Nederland (Amsterdam 2007). Rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.
Ilgen, T., *Quellen zur inneren Geschichte der rheinischen Territorien: Herzogtum Kleve* 2 delen (Bonn 1921-1925).
Jahn, R.G. en J.M. van Winter, 'De genealogie van de graven en hertogen van Gelre' in: M. Evers e.a. (ed.), *Het hertogdom Gelre. Geschiedenis, kunst en cultuur tussen Maas, Rijn en IJssel* (Utrecht 2003).

Janse, A., 'Vergane glorie? Een Hollands adelskroniekje in de Bourgondisch-Habsburgse periode', *Leidschrift* 15,1 (2000) 14-35.
Janse, A., *Ridderschap in Holland: portret van een adellijke elite in de late middeleeuwen* (Hilversum 2001).
Janse, A. 'Vorstelijk en autochtoon. Het Friese verleden van de Egmonds' in: R.H. Bremmer e.a. (ed.), *Speculum Frisicum. Stúdzjes oanbean oan Philippus H. Breuker* (Leeuwarden 2001) 48-58.
Janse, A., 'Een in zichzelf verdeeld rijk. Politiek en bestuur van de tiende tot het begin van de vijftiende eeuw' in: T. de Nijs en E. Beukers (ed.), *Geschiedenis van Holland* I, *Tot 1572* (Hilversum 2002) 69-95.
Janssen, W, 'Ein niederrheinischer Fürstenhof um die Mitte des 14. Jahrhunderts', *RhVjbl* 34 (1970) 218-251.
Janssen, W., 'Bemerkungen zur Aufkommen der Schiedsgerichtsbarkeit am Niederrhein im 13. Jahrhundert', *Jahrbuch des Kölnischen Geschichtsvereins* 43 (1971) 77-100.
Janssen, W., 'Landesherrliche Verwaltung und landständische Vertretung in den niederrheinischen Territorien 1250-1350', *AHVN* 173 (1971) 85-122.
Janssen, W., 'Karl IV. und die Lande an Niederrhein und Untermaas', *Blätter für deutsche Landesgeschichte* 114 (1978) 203-241.
Janssen, W., 'Niederrheinische Territorialbildung. Voraussetzungen, Wege, Probleme' in: E. Ennen en K. Flink (ed.), *Soziale und wirtschaftliche Bindungen im Mittelalter am Niederrhein* (Kleef 1981) 95-113.
Janssen, W., 'Die Erhebung des Grafen Rainald II. von Geldern zum Herzog und Reichsfürsten im Jahre 1339' in: F. Keverling Buisman e.a.(ed.), *Van hertogdom Gelre tot provincie Gelderland: hoofdstukken uit de geschiedenis van bestuur en bestuursinrichting van Gelderland, 1339-1989* (Nijmegen 1990) 1-26.
Janssen, W., 'Der Länderverbund Jülich-Berg-Kleve-Mark-Ravensberg im geldrischen Erbfolgestreit, 1537-1543' in: Keverling Buisman e.a. (ed.), *Verdrag en tractaat van Venlo*, 13-40.
Janssen, W., 'Die niederrheinischen Territorien im Spätmittelalter. Politische Geschichte und Verfassungsentwicklung 1300-1500', *RhVjbll* 64 (2000) 45-167.
Janssen de Limpens, K.J.T., *Rechtsbronnen van het Gelders Overkwartier van Roermond* (Utrecht 1965).
Joachimsen, P., *Geschichtsauffassung und Geschichtsschreibung in Deutschland unter dem Einfluss des Humanismus* (Leipzig 1910).
Johnson, L., 'Imagining communities: medieval and modern' in: S. Forde e.a. (ed.), *Concepts of national identity in the middle ages* (Leeds 1995) 1-20.
Jongbloed, H.H., 'Tussen "paltsverhaal" en "IJssellinie": Averarda "van Zutphen" (-11 augustus (961) en de geboorte van de graafschappen Zutphen en Gelre (1026-1046), *BMG* 97 (2006) 57-130.
Kalkar, H.E. von, *Het tractaat 'Ortus et decursus ordinis cartusiensis'*. H.B.C.W. Vermeer ed. (Wageningen 1929).
Kalkar, H.E. von, *Die Korrespondenz und der Liber exhortacionis des Heinrich von Kalkar*. A.P. Orbán ed. (Salzburg 1984).
Kalkwiek, K.A., *De hertog en zijn burchten: kastelen in de Gelderse geschiedenis tot 1543* (Zaltbommel 1976).
Kantorowicz, E.H., 'Pro patria mori in medieval political thought', *American Historical Review* 56 (1951) 472-492.
Kantorowicz, E.H., *The king's two bodies: a study in mediaeval political theology* (Princeton 1957).
Keller, K., *Zwei Stundenbücher aus dem geldrischen Herzogshause: das Stundenbuch der Herzogin Maria und das ihres Gemahls* (Geldern 1969).
Keverling Buisman, F., 'De bestuurlijke organisatie van het gewest Gelre (1543-1795/1798)' in: idem e.a. (ed.), *Van hertogdom Gelre tot provincie Gelderland: hoofdstukken uit de geschiedenis van bestuur en bestuursinrichting van Gelderland, 1339-1989* (Nijmegen 1990) 53-74.
Keverling Buisman, F., 'Het Tractaat van Venlo, 12 september 1543: inhoud, ratificatie en overlevering' in: idem e.a. (ed.), *Verdrag en Tractaat van Venlo*, 247-266.
Keverling Buisman, F., e.a. (ed.), *Verdrag en Tractaat van Venlo. Herdenkingsbundel 1543-1993* (Hilversum 1993).
Keverling Buisman, F., 'De Vrede en Tractaat van Venlo (1543). Gevolgen voor het bestuur van Gelre

en Zutphen', *GGG*, 65-72.
Klaversma, T., 'Wassenberg en de hertogen van Limburg in de twaalfde eeuw', *De Maasgouw* 107 (1988) 41-47.
Koch, E.M.F., *De kloosterpoort als sluitpost? Adellijke vrouwen langs Maas en Rijn tussen huwelijk en convent, 1200-1600* (Leeuwarden 1994).
Koenigsberger, H.G., '"Dominium regale" or "Dominium politicum et regale": monarchies and parliaments in early modern Europe' in: idem (ed.), *Politicians and virtuosi. Essays in early modern history* (Londen 1986) 1-25.
Kokke, C.T., 'Julius Caesar als stichter van Nijmegen. Oorsprong, ideologische betekenis en verspreiding van een mythe' *Numaga* 2 (1955), 98-111.
Kos, A., 'Machtsstrijd in Hamaland. De politieke ambities van Balderik en Adela, circa 973-1016', *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis* 5 (2002) 27-68.
Kraus, T.R., 'Studien zur Frühgeschichte der Grafen von Kleve und der Entstehung der klevischen Landesherrschaft' *RhVjbl* 46 (1982) 1-47.
Kroeschell, K.A., 'Recht und Rechtsbegriff im 12. Jarhundert' in: T. Mayer (ed.), *Probleme des 12. Jarhunderts* (Konstanz 1968) 309-335.
Kuys, J.A.E., 'Dagelijkse heerlijkheden in de Bommeler- en Tielerwaard tot omstreeks het midden van de zeventiende eeuw', *BMG* 70 (1978-79) 1-35.
Kuys, J.A.E., *De ambtman in het kwartier van Nijmegen (ca. 1250-1543)* (Nijmegen 1987).
Kuys, J.A.E., 'De financiële instellingen van het hertogdom Gelre. Een inventariserend overzicht' in: F. Keverling Buisman e.a. (ed.), *Van hertogdom Gelre tot provincie Gelderland. Hoofdstukken uit de geschiedenis van bestuur en bestuursinrichting van Gelderland 1339-1989* (Nijmegen 1990) 27-51.
Kuys, J.A.E., *Drostambt en schoutambt. De Gelderse ambtsorganisatie in het kwartier van Zutphen (ca. 1200-1543)* (Hilversum 1994).
Kuys, J.A.E., 'Centraal en regionaal bestuur van graafschap en hertogdom Gelre tot 1543', *GGG*, 146-156.
Kuys, J.A.E., 'Willem van Berchen 1415/20 – na juni 1481, kroniekschrijver en geestelijke' in: *BWG* IV, 30-32.
Kuys, J.A.E., 'Onderwijs en wetenschap in laatmiddeleeuws Nijmegen' in: idem en H. Bots (ed.), *Nijmegen. Geschiedenis van de oudste stad van Nederland* II, *Middeleeuwen en nieuwe tijd* (Wormer 2005) 185-200.
Kuys, J.A.E., 'Politiek en bestuur' in: idem en H. Bots (ed.), *Nijmegen. Geschiedenis van de oudste stad van Nederland* II, *Middeleeuwen en nieuwe tijd* (Wormer 2005) 226-281.
Lacomblet, T.J., *Urkundenbuch für die Geschichte des Niederrheins* 4 delen (Düsseldorf 1840-1858).
Lambert, V., 'Methodologische beschouwingen bij het onderzoek naar de concepten "natie", "nationalisme" en "nationale identiteit" in de middeleeuwen', *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis* 4 (2001) 66-85.
Lambert, V., 'Oorsprongmythen en nationale identiteit. De forestiers van Vlaanderen', *De Leiegouw* 48,2 (2006) 189-246.
Langereis, S., *Geschiedenis als ambacht: oudheidkunde in de Gouden Eeuw:Arnoldus Buchelius en Petrus Scriverius* (Haarlem 2001).
Lauwers, M., *La mémoire des ancêtres, le souci des morts. Morts, rites et société au moyen âge (diocèse de Liège, XIe-XIIIe siècles* (Parijs 1997).
Lecouteux, C., *Démons et génies du terroir au moyen âge* (Parijs 1995).
Leupen, P.H.D. *Keizer in zijn eigen rijk: de geboorte van de nationale staat* (Amsterdam 1998).
Leyte, G., *Domaine et domanialité publique dans la France médiévale (XIIe – XVe siècles)* (Straatsburg 1996).
Lindeborn, J., *Historia sive notitia episcopatus Daventriensis* (Keulen 1670).
Linssen, 'De stichting van de stad Roermond en haar eerste opkomst', *PSHAL* 112 (1976) 7-133.
Llobera, J.R., *The god of modernity: the development of nationalism in Western Europe* (Oxford 1994).
Llobera, J.R., *Recent theories of nationalism* (Barcelona 1999).
Loon, W. van, *Groot Gelders placaet-boeck* II (Nijmegen 1703).
Mann, M., 'The autonomous power of the state', *Archives Européennes de Sociologie* 25,2 (1984) 185-

213.
Mann, M., *The sources of social power* I, *A history of power from the beginning to A.D. 1760* (Cambridge 1986).
Mariken van Nieumeghen. D. Coigneau ed. (Den Haag 1982).
Maris, A.J., 'Wording van de Gelderse Staten', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 66 (1953) 384-390.
Maris, A.J., 'De raadkamers of hoven van Karel de Stoute in Gelre en Zutphen, 1473-1477', *BMG* 56 (1957) 45-123.
Maris, A.J., 'De vorming van kapittelen van seculiere kanunniken in Gelderland voor de reformatie', *Tijdschrift van de Vereniging van Archivarissen in Nederland* 70 (1966) 148-172.
Maris, A.J., 'De lijst der bannerheerlijkheden en andere hoge heerlijkheden in Gelre en Zutphen van 1569', *BMG* 68 (1974-75) 143-159.
Maris, A.J. en H.L. Driessen, *Het archief van het Hof van Gelre en Zutphen (1543-1795), het Hof van Justitie (1795-1802) en het Departementaal Gerechtshof (1802-1811)* I, *Inleiding. Een geschiedkundig overzicht* (Arnhem 1978).
Martens van Sevenhoven, A.H., 'Het Hof van Gelre te Arnhem', *BMG* 32 (1929) 1-44.
Martens van Sevenhoven, A.H., 'Eenige opmerkingen over de vorming van het graafschap Gelre', *BMG* 36 (1933) 1-22.
Mayer, T., 'Über die Entstehung und Bedeutung der älteren deutschen Landgrafschaften', *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Germanistische Abteilung* 58 (1938) 138-162.
Meihuizen, L.S., *De rekening betreffende het graafschap Gelre 1294/1295* (Arnhem 1953).
Meij, P.J., *Gelderse charters uit München teruggekeerd* (Den Haag 1953).
Meij, P.J., 'Over de lotgevallen van de Gelderse landsheerlijke privilegebrieven', *BMG* 58 (1959) 141-155.
Meij, P.J., 'De verheffing van de graaf van Gelre tot rijksvorst', *BMG* 61 (1962-64) 349-355.
Meij, P.J., 'De Gelderse bloem en de Gelderse kronieken', *BMG* 66 (1972) 1-37.
Meij, P.J. 'Gelderland van 1492-1543', *GvG*, 13-78.
Melville, G., 'Vorfahren und Vorgänger. Spätmittelalterliche Genealogien als dynastische Legitimation von Herrschaft' in: P.J. Schuler (ed.), *Die Familie als sozialer und historischer Verband. Untersuchungen zum Spätmittelalter und zur frühen Neuzeit* (Sigmaringen 1987) 203-209
Meurer, P.H., 'Het hertogdom Gelre in beeld – de oudere cartografie', *GGG*, 427-436.
Monumenta Germaniae Historica, *Constitutiones* (Hannover 1893-).
Monumenta Germaniae Historica, *Diplomata* (Hannover 1879-).
Monumenta Germaniae Historica, *Scriptores* (Hannover 1826-).
Mieris, F. van, *Groot charterboek der graaven van Holland, van Zeeland en heeren van Vriesland* 4 delen (Leiden 1753-1756).
Moeglin, J.M., *Les ancêtres du prince. Propagande politique et naissance d'une histoire nationale en Bavière au moyen âge (1180-1500)* (Genève 1985).
Moeglin, J.M., 'Dynastisches Bewusstsein und Geschichtsschreibung. Zum Selbstverständnis der Wittelsbacher, Habsburger und Hohenzollern im Spätmittelalter', *Historische Zeitschrift* 256,3 (1993) 593-636.
Moeglin, J.M., 'Land, Territorium und Dynastie als Bezugsrahmen regionalen Bewusstseins am Beispiel Flanderns' in: M. Werner (ed.), *Spätmittelalterliches Landesbewusstsein*, 17-52.
Monnet, P., 'La patria médiévale vue d'Allemagne, entre construction impériale et identités régionales', *Le Moyen Âge* 107,1 (2001) 71-99.
Montensis, G., *Chronicon Hanoniense*. W. Arndt ed., in: *MGH*, *SS* XXI, 481-601.
Moolenbroek, J.J. van, 'De stichting van cisterciënzer vrouwenkloosters in Nederland tot 1300', *Archief voor de Geschiedenis van de Katholieke Kerk in Nederland* 27 (1985) 169-214.
Moorman van Kappen, O., 'Hoe Tiel in 1339 van Brabants Gelders werd', *BMG* 81 (1990) 35-39.
Moorman van Kappen, O., *De wording van het Hof van Gelre en Zutphen (1543-1547). Enige beschouwingen over en naar aanleiding van de voor- en ontstaansgeschiedenis van de Gelders-hertogelijke 'kanselarij' als oudste gerechtshof te Arnhem* (Arnhem 1998).
Moors, P., 'Facetten van de stadsgeschiedenis opgehelderd door (vooral) Bethlehemse archivalia' in: J.C. Boogman en S. Oosterhaven (ed.), *Geschiedenis van Doetinchem* (Zutphen 1986) 69-105.
Moors, P., 'Richardis, 1137? – 1232?, gravin van Gelre en abdis' in: *BWG* I, 76-78.

Moors, P., '"Frenetieke activiteit"? De religieus-ideologische politiek van graaf Reinoud I van Gelre, 1288-1318', *BMG* 91 (2000) 37-77.
Moors, P., 'Reinoud I, ca. 1258-1326, graaf van Gelre' in: J.A.E. Kuys (ed.), *BWG* IV, 98-102.
Moos, P. von (ed.), *Unverwechselbarkeit. Persönliche Identität und Identifikation in der vormodernen Gesellschaft* (Keulen 2004).
Moraw, P., 'Bestehende, fehlende und heranwachsende Voraussetzungen des deutschen Nationalbewusstseins im späten Mittelalter' in: Ehlers (ed.), *Ansätze*, 99-120.
Moraw, P. (ed.), *Regionale Identität und soziale Gruppen im deutschen Mittelalter* (Berlijn 1992).
Mout, M.E.H.N. (ed.), *Plakkaat van verlatinge* (Groningen 2006).
Muhlack, U., 'Das Projekt der *Germania illustrata*. Ein Paradigma der Diffusion des Humanismus?' in: J. Helmrath e.a. (ed.), *Diffusion des Humanismus. Studien zur nationalen Geschichtsschreibung europäischer Humanisten* (Göttingen 2002) 142-158.
Muller, S., e.a., *Oorkondenboek van het Sticht Utrecht tot 1301* 5 delen (Utrecht 1920-1959).
Müller, G., *Landeshoheit in Geldern bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts* (Marburg 1889).
Münkler, H. en H. Grünberger, 'Origo et Vetustas. Herkunft und Alter als Topoi nationaler Identität' in: Münkler e.a. (ed.), *Nationenbildung. Die Nationalisierung Europas im Diskurs humanistischer Intellektueller Italien und Deutschland* (Berlijn 1998) 235-261.
Murmellius, J., *Elegiarum moralium libri quattuor*. A. Bömer ed. (Munster 1893).
Muschart, R.T., 'Grafzerken en grafmonumenten in de Groote- of St. Stevenskerk te Nymegen', *BMG* 39 (1936) 227-334.
Nijhoff, I.A., *Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland, door onuitgegeven oorkonden opgehelderd en bevestigd* 6 delen (Den Haag 1830-1875).
Nijhoff, I.A., 'Aanstelling van Jan graaf van Nassau-Katzenellenbogen, als stadhouder des vorstendoms Gelre en graafschaps Zutphen', *Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde*, 1e serie, 2 (1840) 49-69.
Nijmegen, D. van *Dialogus inter Rhomanum et Gelrensem milites eorumque complices super iure ducatus Gelrie ac Julie comitatusque Zutphanie cum dominiis adherentibus*. GA, Aanwinsten 1948, inv.nr. A.III.5.
Nijsten, G., 'Gelre en 's-Hertogenbosch. Relaties tussen hof en stad', *Millennium* 4 (1990) 30-40.
Nijsten, G., 'De ontwikkeling van residenties in het hertogdom Gelre ten tijde van de vorsten uit het huis van Gulik en Egmond' in: K. Flink en W. Janssen (ed.), *Territorium und Residenz am Niederrhein* (Kleef 1993) 119-149.
Nijsten, G., *Het hof van Gelre. Cultuur ten tijde van de hertogen uit het Gulikse en Egmondse huis (1371-1473)* (Kampen 1993[2]).
Nijsten, G., *In the shadow of Burgundy. The court of Guelders in the late middle ages* (Cambridge 2004).
Nikolay, W., *Die Ausbildung der ständischen Verfassung in Geldern und Brabant während des 13. und 14. Jahrhunderts* (Bonn 1985).
Nikolay-Panter, M., 'Zur geschichtlichen Landeskunde der Rheinlande' in: idem e.a. (ed.), *Geschichtliche Landeskunde der Rheinlande. Regionale Befunde und raumübergreifende Perspektiven* (Keulen 1994).
Nonn, U., *Pagus und comitatus in Niederlothringen. Untersuchungen zur politischen Raumgliederung im früheren Mittelalter* (Bonn 1983).
Noordzij, A., 'Geschiedschrijving en nationale identiteit. Gelre in de vijftiende en zestiende eeuw', *BMG* 95 (2004) 6-48.
Noordzij, A., 'Gelderse snaphanen. Het imago van Gelre in de zestiende eeuw', *Madoc* 19,4 (2005) 212-221.
Noordzij, A., 'Against Burgundy. The appeal of Germany in the duchy of Guelders'. Te verschijnen in: R. Stein en J. Pollmann (ed.), *The dynamics of identity in the Low Countries, 1300-1600*
Nora, P. (ed.), *Les lieux de mémoire* 7 delen (Parijs 1984-1992).
Norrenberg, P., *Die hl. Irmgardis von Süchteln* (Bonn 1894).
Nüsse, K., *Entwicklung der Stände im Herzogum Geldern bis zum Jahre 1418 nach den Stadtrechnungen von Arnheim* (Keulen 1958).
Oexle, O.G., 'Memoria als Kultur' in: idem (ed.), *Memoria als Kultur* (Göttingen 1995) 9-78.
Dem oirsprunck der vaichten graven ende hertogen mit haren cronyken des landtz van Gelre. P.N. van

Doorninck ed., in: *Geldersche kronieken* I, 19-37.
Oosterbeek, J.G., 'De heerlijkheid Weerdenburg, leen ten Zutfensen rechte', *Geldersche Volksalmanak* 40 (1874) 7-40.
Pas, W. van de, 'Tussen centraal en lokaal gezag. De bestuurlijke organisatie van Gelre in transitie (1543-1581)' in: H. de Schepper (ed.), *'Tussen centraal en lokaal gezag'. Bestuurlijke organisatie en financieel beheer in Gelre en Holland tijdens de Habsburgse periode. Opstellen van Wil van de Pas* (Hilversum 2004) 27-57.
Pastoureau, M., *Traité d'héraldique* (Parijs 1979).
Pastoureau, M., *Une histoire symbolique du moyen âge occidental* (Seuil 2004).
Patze, H. (ed.), *Geschichtsschreibung und Geschichtsbewusstsein im späten Mittelalter* (Sigmaringen 1987).
Peteghem, P.P.J.L. van, 'Die Schlacht von Worringen und ihre Folgen für Flandern und Geldern. Vorstufen des Hundertjährigen Krieges aus europäischer Sicht' in: W. Janssen en H. Stehkämper (ed.), *Der Tag bei Worringen 5. Juni 1288* (Düsseldorf 1988) 289-302.
Peteghem, P.P.J.L. van, 'De "Vlaamse verpanding" van 1291 en het aanstellen van gouverneurs in Gelderland. Een onderzoek naar twee aspecten uit de bilaterale betrekkingen tussen Gelre en Vlaanderen', *Millennium* 2 (1988) 16-40.
Pfeiffer, F., *Rheinische Transitzölle im Mittelalter* (Berlijn 1997).
Pleij, H., *De sneeuwpoppen van 1511. Literatuur en stadscultuur tussen middeleeuwen en moderne tijd* (Amsterdam 1988).
Pleij, H., 'Anna Bijns als pamflettiste? Het refrein over de beide Maartens', *Spiegel der Letteren* 42 (2000) 187-225.
Plönes, H., *Die direkten Staatssteuern unter den Grafen und Herzögen von Geldern bis zur Zeit des Venloer Traktakts (1543)* (Munster 1909).
Poelhekke, J.J., *De Vrede van Munster* (Den Haag 1948).
Poelhekke, J.J., e.a. (ed.), *Geschiedenis van Gelderland 1492-1795* II (Zutphen 1975).
Polak, M.S., 'Twee uitvaardigingen van de stichtingsoorkonde van de Munsterabdij te Roermond (1224)' in: C.M. Cappon e.a. (ed.), *Ad fontes. Opstellen aangeboden aan prof. dr. C. van de Kieft* (Amsterdam 1984) 229-248.
Polak, M.S., e.a., *OGZ* III, *Munsterabdij te Roermond (tweede gedeelte), kapittel van de Heilige Geest te Roermond, etc.* (Den Haag 1988).
Pollmann, J. en A. Spicer (ed.), *Public opinion and changing identities in the early modern Netherlands* (Leiden 2007).
Pontanus, J.I., *Historiae Gelricae libri XIV* (Harderwijk 1639).
Portheine, H., *Het praalgraf van Karel van Egmond, hertog van Gelre en graaf van Zutphen enz. in de St. Eusebius- of Groote Kerk te Arnhem* (Arnhem 1913).
Postma, F., *Viglius van Aytta als humanist en diplomaat 1507-1549* (Zutphen 1983).
Preuss, H., 'Politische Heiraten in Jülich – Kleve – Berg' in: *Land im Mittelpunkt der Mächte. Die Herzogtümer Jülich – Kleve – Berg* (Kleef 1984) 133-146.
Price, J.L., *Holland and the Dutch Republic in the seventeenth century. The politics of particularism* (Oxford 1994).
Prinsen, J., 'Petrus Montanus', *Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde* 4e reeks, 4 (1903) 113-147.
Regan, P., 'Cartography, chorography and patriotic sentiment in the sixteenth-century Low Countries' in: Pollmann en Spicer (ed.), *Public opinion*, 49-68.
Ree-Scholtens, G.F. van der, *De grensgebieden in het noordoosten van Brabant ca. 1200-1795. Institutionele en juridische aspecten* (Maastricht 1993).
Reinhard, W., *Geschichte des modernen Staates. Von den Anfängen bis zur Gegenwart* (Munchen 2007).
Revel, J., 'Knowledge of the territory', *Science in Context* 4,1 (1991) 133-161.
Reynolds, S., 'Medieval "origines gentium" and the community of the realm', *History* 68 (1983) 375-390
Reynolds, S., 'What do we mean by "Anglo-Saxon" and "Anglo-Saxons?', *Journal of British Studies* 24,4 (1985) 395-414.
Reynolds, S., *Kingdoms and communities in Western Europe* (Oxford etc. 1997^2).

Rinzema, J., 'Een gedicht op Karel van Gelre als hope des vaderlands', *BMG* 61 (1962-64) 281-284.
Roelofs, P., 'Johan Maelwael. Hofschilder tussen Gelre en Bourgondië' in: R. Dückers en Roelofs (ed.), *De gebroeders Van Limburg. Nijmeegse meesters aan het Franse hof 1400-1416* (Nijmegen 2005) 35-53.
Roes, J.S.L.A.W.B., 'De waldgraaf van het (Neder)Rijkswald, 1405-1543', *BMG* 87 (1996) 6-31.
Röhrich, L., Drachen – gestern und heute. Vom Wandel eines Feindbildes', *Österreichische Zeitschrift für Volkskunde* 103,2 (2000) 183-214.
Römhild, J., *Der Kampf des lothringischen Herzogs um das Erbe des letzten Egmond in Geldern. Ein Beitrag zur Geschichte der Angliederung des Herzogthums Geldern und der Grafschaft Zutphen an die Niederlande* (Geldern 1951).
Rooijakkers, G., *Rituele repertoires. Volkscultuur in oostelijk Noord-Brabant 1559-1853* (Nijmegen 1994).
Rösener, W., 'Hofämter an mittelalterlichen Fürstenhöfen', *Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters* 45,2 (1989) 485-550.
Rotthoff-Kraus, C., *Die politische Rolle der Landfriedenseinungen zwischen Maas und Rhein in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts* (Aken 1990).
Rutte, R.J., *Stedenpolitiek en stadsplanning in de Lage Landen (12de-13de eeuw)* (Zutphen 2002).
Saint-Génois, J. de, *Inventaire analytique des chartes des comtes de Flandre* (Gent 1843-1846).
Sandel, M.J., *Democracy's discontent* (Cambridge 1996).
Sandel, M.J., 'The persistence of particularity', *IWM Post* 96 (2007) 34-35.
Sas, N.C.F. van (ed.), *Vaderland. Een geschiedenis van de vijftiende eeuw tot 1940* (Amsterdam 1999).
Scales, L.E., 'Monarchy and German identity in the later middle ages', *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester* 83,3 (2001) 167-201.
Scales, L.E., en O. Zimmer, 'Introduction' in: idem (ed.), *Power and the nation*, 1-29.
Scales, L.E., en O. Zimmer, *Power and the nation in European history* (Cambridge etc. 2005).
Schaïk, R. van, *Belasting, bevolking en bezit in Gelre en Zutphen (1350-1550)* (Hilversum 1987).
Schaïk, R. van, 'Zutphens geschiedenis. Van de elfde tot het einde van de zestiende eeuw' in: W.T.M. Frijhoff e.a. (ed.), *Geschiedenis van Zutphen* (Zutphen 1989) 48-83.
Schaïk, R. van, 'Taxation, public finances and the state-making process in the late middle ages. The case of the duchy of Guelders', *Journal of Medieval History* 19,3 (1993) 251-271.
Schaïk, R. van, 'On the social position of Jews and Lombards in the towns of the Low Countries and neighbouring German territories in the late middle ages' in: M. Carlier e.a. (ed.), *Hart en marge in de laat-middeleeuwse stedelijke maatschappij* (Leuven 1997) 165-191.
Scheibelreiter, G., 'Anthroponymie, Symbolik und Selbstverständnis' in: Härtel (ed.), *Personennamen*, 67-84.
Schevichaven, H.D.J. van, *De St. Stephenskerk te Nijmegen* (Nijmegen 1900).
Schevichaven, H.D.J. van, 'Organisatie en bestuur van het Rijk van Nijmgen', *BMG* 5 (1902) 1-135.
Schiffer, P., *Die Grafen von Geldern im Hochmittelalter. Ein Beitrag zur Geschichte des unteren Rheingebietes* (Geldern 1988).
Schiffer, P., *Die Entwicklung des Territoriums Geldern* (Bonn 2006).
Schilfgaarde, A.P. van, 'Het grafmonument van hertog Arnold van Gelre te Grave', *BMG* 39 (1936) 5-12.
Schilfgaarde, A.P. van, 'De voorouders van Catharina de Bourbon, gemalin van Adolf hertog van Gelre', *BMG* 48 (1946) 206-208.
Schilfgaarde, A.P. van, 'Het testament van hertog Karel en zijn afstammelingen', *BMG* 50 (1950) 23-53.
Schilfgaarde, A.P. van, 'Gegevens over de plundering van het graf van hertog Adolf in 1566', *BMG* 55 (1955-56) 193-196.
Schilfgaarde, A.P. van, 'Nadere gegevens over het testament van hertog Karel van Gelre en zijn afstammelingen', *BMG* 56 (1957) 199-211.
Schilfgaarde, A.P. van, *Zegels en genealogische gegevens van de graven en hertogen van Gelre, graven van Zutphen* (Arnhem 1967).
Schmid, K., 'Zur Problematik von Familie, Sippe und Geschlecht, Haus und Dynastie beim mittelalterlichen Adel' in: idem, *Gebetsdenken und adliges Selbstverständnis im Mittelalter.*

Ausgewählte Beiträge (Sigmaringen 1983) 183-244.
Schmid, K. en J. Wollasch (ed.), *Memoria. Der geschichtliche Zeugniswert des liturgischen Gedenkens im Mittelalter* (Munchen 1984).
Schmid, K., *Geblüt, Herrschaft, Geschlechterbewusstsein. Grundfragen zum Verständnis des Adels im Mittelalter* (Sigmaringen 1998).
Schneider, R., 'Die Kreuzzugsidee als Leitmotiv landesherrlichen Handeln. Ein Beitrag zu den "Insula Dei"-Diplomen Rainalds I. von Geldern (1271-1326)', *BMG* 81 (1990) 12-34.
Schneidmüller, B., *Nomen patriae. Die Entstehung Frankreichs in der politisch-geographischen Terminologie (10. – 13. Jahrhundert)* (Sigmaringen 1987).
Scholten, R., *Das Cistercienserinnen-Kloster Grafenthal oder Vallis Comitis zu Asperden im Kreise Kleve* (Kleef 1899).
Scholten, R., 'Das Karthäuserkloster Insula Regina Caeli auf der Grave bei Wesel', *AHVN* 52 (1891) 61-136.
Scholtens, H.J.J., 'De priors van het kartuizerklooster Monnikhuizen bij Arnhem', *Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht* 36 (1932) 1-80.
Scholtens, H.J.J., 'Het Roermondse kartuizerconvent vóór de 16e eeuw', *PSHAL* 86-87 (1950-51) 167-244.
Schrassert, J., *Hardervicum antiquum ofte beschryvinge der stadt Harderwijck* (Harderwijk 1732[2]).
Schreiner, J., *Schauzwang auf Deich und Schleuse. 'Die dwanck op den dijck ind sluese'. Die Entwicklung der Deichschauen am unteren Niederrhein vom Spätmittelalter bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts* (Bielefeld 1995).
Schreiner, J., 'Een idee krijgt vorm. De ontwikkeling van de dijkschouwen aan Maas en Waal, Rijn en IJssel', *GGG*, 269-278.
Schuffels, A., *Das Sankt-Georgstift zu Wassenberg bis zum Ausgang des Mittelalters* (Bonn 1911).
Schulte, A.G., 'Het stadhuis aan de Burchtstraat' in: *Het stadhuis van Nijmegen* (Nijmegen 1982) 17-84.
Schulte, A.G., *De Grote of Eusebiuskerk in Arnhem. IJkpunt van de stad* (Utrecht 1994).
Schulz, K., 'Die Ministerialität als Problem der Stadtgeschichte. Einige algemeine Bemerkungen, erläutert am Beispiel der Stadt Worms', *RhVjbl* 32 (1968) 184-219.
Sivré, J.B., 'Het necrologium der adellijke abdij van O.L.Vr. Munster te Roermond', *PSHAL* 13 (1876) 169-280.
Sleiderink, R.H., *De stem van de meester. De hertogen van Brabant en hun rol in het literaire leven (1106-1430)* (Amsterdam 2003).
Slicher van Bath, B.H., 'Hoven op de Veluwe' in: *Ceres en Clio. Zeven variaties op het thema landbouwgeschiedenis* (Wageningen 1964) 167-200.
Slicher van Bath, B.H., 'Studiën betreffende de agrarische geschiedenis van de Veluwe in de middeleeuwen', *A.A.G. Bijdragen* 11 (1964) 13-78.
Slichtenhorst, A. van, *XIV Boeken van de Geldersse Geschiedenissen* (Arnhem 1653).
Sloet, J.J.S., 'Liever den Lotharinger dan den Clevenaar', *BMG* 11 (1908) 334.
Sloet van de Beele, L.A.J.W., *OGGZ* 2 delen (Den Haag 1872-1876).
Smeets, M.K.J., 'De Munsterabdij en de stadsprocessies te Roermond', *De Maasgouw* 93 (1974) 116-124.
Smith, A.D., *The ethnic origins of nations* (Oxford etc. 1986).
Smith, A.D., *National identity* (Londen etc. 1991).
Smith, A.D., *Nationalism and modernism. A critical survey of recent theories of nations and nationalism* (Londen etc. 1998).
Smith, A.D., *The nation in history. Historiographical debates about ethnicity and nationalism* (Cambridge etc. 2000).
Smith, A.D., *The cultural foundations of nations. Hierarchy, covenant and republic* (Malden MA etc. 2008).
Smithuis, J., 'The imagined community of Frisia in the late middle ages'. Te verschijnen in: Stein en J. Pollmann (ed.), *The dynamics of identity in the Low Countries, 1300-1600*.
Soly, H., 'Plechtige intochten in de steden van de zuidelijke Nederlanden tijdens de overgang van middeleeuwen naar nieuwe tijd. Comunicatie, propaganda, spektakel', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 97,3 (1984) 341-361.

Spaen, W.A. van, *Oordeelkundige inleiding tot de historie van Gelderland* 4 delen (Utrecht 1801-1805).
Spaen, W.A. van, *Historie van Gelderland* (Utrecht 1814).
Speculo, Johannes de, *Topographia simul et chronographia terre Gelrensis et oppidi Ercklensis*. Stadtarchiv Erkelenz, Handschriften, f. 110v-111r.
Spengler-Reffgen, U., *Das Stift St. Martini zu Emmerich von den Anfängen bis zur Mitte des 15. Jahrhunderts* (Siegburg 1997).
Spengler-Reffgen, 'Kapittels in het hertogdom Gelre', *GGG*, 315-322.
Spicker, J., 'Genealogische Zuschreibungen, niederrheinische Lokalisierung und erzählerische Strategie. Konrads von Würzburg "Schwanritter"' in: D. Heimböckel (ed.), *Sprache und Literatur am Niederrhein* (Bottrop 1998) 55-82.
Stein, R., *Politiek en historiografie. Het ontstaansmilieu van Brabantse kronieken in de eerste helft van de vijtiende eeuw* (Leuven 1994).
Stein, R., 'Brabant en de Karolingische dynastie. Over het ontstaan van een historiografische traditie', *BMGN* 110,3 (1995) 329-351.
Stein, R., 'Recht und Territorium. Die lotharingischen Ambitionen Philipps des Guten', *Zeitschrift für Historische Forschung* 24 (1997) 481-508.
Stein, R., 'Nationale identiteiten in de late middeleeuwen. Een verkenning', *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis* 28,2 (2002) 222-246.
Stein, R., 'Seventeen. The multiplicity of a unity in the Low Countries' in: Boulton en Veenstra (ed.), *The ideology of Burgundy*, 223-285.
Stein, R., 'Stände und Staat in den Niederlanden' in: R.C. Schwinges e.a. (ed.), *Europa im späten Mittelalter. Politik – Gesellschaft – Kultur* (Munchen 2006) 205-235.
Stein, R., 'The urban network in the Low Countries. A cultural approach'. Te verschijnen in: idem en J. Pollmann (ed.), *The dynamics of identity in the Low Countries, 1300-1600*.
Sternberg, B., 'Die Briefsammlung der Mechtild von Geldern (um 1320-1384)' in: U. Ludwig en T. Schilp (ed.), *Mittelalter an Rhein und Maas. Beiträge zur Geshichte des Niederrheins* (Munster 2004) 107-123.
Stinner, J. en K.H. Tekath, *Gelre, Geldern, Gelderland. Geschiedenis en cultuur van het hertogdom Gelre* (Geldern 2001).
Stoke, M., *Rijmkroniek van Holland (336-1305)*. J.W.J. Burgers ed. (Den Haag 2004).
Strauss, G., 'Topographical-historical method in sixteenth-century German scholarship', *Studies in Renaissance* 5 (1958) 87-102.
Struick, J.E.A.L., *Gelre en Habsburg 1492-1528* (Arnhem 1960).
Summata cronica terre Gelrensis. KB Brussel, hs. 10160, f. 67r-74v.
Sycamber, R., *Historiola rationis studii viteque fratris Rutgeri Sycambri*. A. Beriger ed., in: idem, *Windesheimer Klosterkultur um 1500. Vita, Werk und Lebenswelt des Rutger Sycamber* (Tübingen 2004) 127-229.
Tervooren, H., 'Literatuur aan het hof van Gelre van het allereerste begin tot ongeveer 1370', *GGG*, 345-350.
Tervooren, H., e.a., *Van der Masen tot op den Rijn. Ein Handbuch zur Geschichte der mittelalterlichen volkssprachlichen Literatur im Raum von Rhein und Maas* (Berlijn 2006).
Thissen, 'Die Pfalz Nimwegen zwischen Reichs- und Territorialgewalt (1247-1371)' in: K. Flink en W. Janssen (ed.), *Territorium und Residenz am Niederrhein* (Kleef 1993) 33-65.
Thissen, B., 'Johan Moliart († 1356). Gelderse rentmeester en raad, bezien vanuit Nijmeegs perspectief', *Numaga* 42 (1995) 23-52.
Thissen, B., 'Landsheerlijke rekeningen als bron voor historisch onderzoek. Het voorbeeld van de laatmiddeleeuwse Gelderse rekeningen, gerelateerd aan Kleefs bronnenmateriaal' in: D.E.H. de Boer e.a. (ed.), *Vander rekeninghe. Bijdragen aan het symposium over onderzoek en editieproblematiek van middeleeuws rekeningmateriaal* (Den Haag 1998) 133-152.
Thissen, B., 'Stadsrechtverlening in de graafschappen Gelre en Zutphen tot ca. 1315. Actoren', *BMG* 93 (2002) 40-54.
Thissen, B. en T. Engelen, 'Leven in ongewisse tijden. De bevolking van Nijmegen in de middeleeuwen' in: J. Kuys en H. Bots (ed.), *Nijmegen. Geschiedenis van de oudste stad van Nederland* II, *Middeleeuwen en nieuwe tijd* (Wormer 2005) 39-47.

Thoma, W., ‘Muntslag op het grondgebied van het hertogdom Gelre’, *GGG*, 243-260.
De Tielse kroniek. J. Kuys e.a. ed. (Amsterdam 1983).
Tilly, C., *Coercion, capital and European states, AD 990-1990* (Cambridge 1990).
Tilmans, K., *Aurelius en de Divisiekroniek van 1517. Historiografie en humanisme in Holland in de tijd van Erasmus* (Hilversum 1988).
Tilmans, K., 'Renaissance-vorstenspiegels in de Nederlanden: dankzij of ondanks maecenaat?', *Theoretische Geschiedenis* 16,4 (1989) 421-431.
Tilmans, K., 'De ontwikkeling van een vaderland-begrip in de laat-middeleeuwse en vroeg-moderne geschiedschrijving van de Nederlanden' in: Van Sas (ed.), *Vaderland*, 7-53.
Tracy, J.D., *The founding of the Dutch Republic. War, finance and politics in Holland, 1572-1588* (Oxford etc. 2008).
Tummers, H., 'Laatmiddeleeuwse grafsculptuur in Nederland', *Kunsthistorisch Jaarboek* 46 (1994) 237-270.
Tummers, H., 'De begraafplaatsen en grafmonumenten van de graven en hertogen van Gelre', *GGG*, 55-64.
Valkema Blouw, P., en A.C. Schuytvlot, *Typgraphia Batava, 1541-1600. Repertorium van boeken gedrukt in Nederland tussen 1541 en 1600* 2 delen (Nieuwkoop 1998).
Vanden strydt die hertoich Adolph van Gelre wan tegens die hertoich van Cleve by Straelen aender lantweren na Wachtendonk. P.J. Vermeulen ed., in: *Historisch Tijdschrift* 2 (1842) 45-47. J.S. van Veen ed., in: *BMG* 32 (1929) 115-119.
Vaughan, R., *Charles the Bold. The last Valois duke of Burgundy* (nieuwe editie; Woodbridge 2002).
Vaughan, R., *Philip the Bold. The formation of the Burgundian state* (nieuwe editie; Woodbridge 2002).
Vaughan, R., *Philip the Good. The apogee of Burgundy* (nieuwe editie; Woodbridge 2002).
Veen, J.S. van, 'Klacht over het sneuvelen van hertog Adolf van Gelre voor Doornik', *BMG* 7 (1904) 363-367.
Veen, J.S. van, 'Het verraad van Jelis van Riemsdijck (1539)', *BMG* 7 (1904) 203-224.
Veen, J.S. van, 'Geboorte- en sterfjaren van eenige leden van het Geldersche vorstenhuis', *BMG* 8 (1905) 502.
Veen, J.S. van, *Briefwisseling tusschen Margaretha van Parma en Charles de Brimeu, graaf van Megen, stadhouder van Gelderland, 1560-1567* (Arnhem 1914).
Veen, J.S. van, *De laatste regeeringsjaren van hertog Arnold (1456-1465)* (Arnhem 1920).
Veen, J.S. van, 'Hertog Adolfs eerste regeeringsjaar', *BMG* 27 (1924) 185-227.
Veen, J.S. van, 'De graafschap in den tijd van overgang', *BMG* 28 (1925) 84-111.
Veen, J.S. van, 'Bijdragen tot de geschiedenis des jaars 1466', *BMG* 31 (1928) 1-59.
Veen, J.S. van, 'Dood van hertog Reinald IV', *BMG* 31 (1928) 130.
Veen, J.S. van, 'Bijdragen tot de geschiedenis der jaren 1467-1468', *BMG* 32 (1929) 45-127.
Veenstra, J.R., '"Le prince qui se veult faire de nouvel roy". The literature and ideology of Burgundian self-determination' in: Boulton en Veenstra (ed.), *The ideology of Burgundy*, 195-221.
Veer, J. de, 'De verheffing van de Nijmeegse parochiekerk van St. Steven tot kapittelkerk', *Numaga* 31 (1984) 25-30.
Venner, G., 'Het hoofdgerecht Roermond', *PSHAL* 112 (1986) 30-101.
Venner, G., 'Die Grafschaft Geldern vor und nach Worringen' in: W. Janssen en H. Stehkämper (ed.), *Der Tag bei Worringen. 5. Juni 1288* (Düsseldorf 1988) 267-288.
Venner, G., *De grafmonumenten van de graven van Gelder* (Venlo 1989).
Venner, G., 'De overlevering van de privileges van Roermond' in: A.M.J.A. Berkvens e.a. (ed.), *Ten werentliken rechte. Opstellen over Limburgse rechtsgeschiedenis* (Maastricht 1990) 115-138.
Verbeek, H., *Graf Otto II. von Geldern (1229-1271). Ein Beitrag zur Geschichte des Niederrheins* (Munster 1910).
Verdonk, H., *Gerard van Gelre en zijn overlijdensdatum in het necrologium van Wassenberg* (Lelystad 1986).
Verdonk, H., *Enkele necrologische aantekeningen met betrekking tot de graven van Gelre en de graven van Zutphen* (Lelystad 1987).
Verdonk, H., *Gerard van Gelre en zijn overlijdensdatum in het necrologium van Wassenberg (vervolg)* (Lelystad 1987).

Verdonk, H., *De oorsprong der graven van Gelre* (Lelystad 1992).
Verdonk, H., *Ermentrud, een Utrechtse gravin?* (Lelystad 1996).
Verdonk, H., 'De graven van Gelre, de graven van Zutphen en het rijksleen van Alzey. Een commentaar op enkele recente publicaties', *De Nederlandsche Leeuw* 120, 3-4 (2003) 102-110.
Verdonk, H., 'Graaf Gerard "de Lange" van Gelre. Een prosopografische benadering', *BMG* 96 (2005) 46-70.
Een verhaal over Groningen, Drente, Coevorden en allerlei andere zaken onder verschillende Utrechtse bisschoppen. Quedam narracio de Groninghe, de Thrente, de Covordia et diversis aliis sub diversis episcopis Traiectensibus. H. van Rij ed. (Hilversum 1989).
Verkerk, C.L., 'Nijmegen en de dominicanen', *BMG* 69 (1976-77) 35-79.
Verkerk, C.L., 'Arnhem, van koningsgoed tot stad', *BMG* 74 (1983) 1-40.
Verkerk, C.L., 'Het stadsprivilege van Zutphen van 1190/1191' in: C.M. Cappon e.a. (ed.), *Ad fontes. Opstellen aangeboden aan prof. dr. C. van de Kieft* (Amsterdam 1984) 203-227.
Verkerk, C.L., *Coulissen van de macht. Een sociaal-institutionele studie betreffende de samenstelling van het bestuur van Arnhem in de middeleeuwen en een bijdrage tot de studie van stedelijke elitevorming* (Hilversum 1992).
Vermeesch, G., *Oorlog, steden en staatsvorming. De grenssteden Gorinchem en Doesburg tijdens de geboorte-eeuw van de Republiek (1570-1680)* (Amsterdam 2006).
Vliet, K. van, 'Graven in Zutphens kapittelverleden', *Signum* 13,2 (2001) 67-75.
Vliet, K. van, *In kringen van kanunniken. Munsters en kapittels in het bisdom Utrecht 695-1227* (Zutphen 2002).
Vredenberg-Alink, J.J., *Kaarten van Gelderland en de kwartieren* (Arnhem 1975).
Vries, W. de, 'De opkomst van de stad Emmerik (c. 1233 – c. 1261)', *BMG* 58 (1959) 157-172.
Vries, W. de, *De opkomst van Zutphen* (Arnhem 1960).
Vries, H. de, *Wapens van de Nederlanden. De historische ontwikkeling van de heraldische symbolen van Nederland, België, hun provincies en Luxemburg* (Amsterdam 1995).
Wartena, R., 'Ontginningen en Wüstungen op de Veluwe in de veertiende eeuw', *BMG* 68 (1974-1975) 1-50.
Wenskus, R., *Stammesbildung und Verfassung. Das Werden der frühmittelalterlichen gentes* (Keulen 1961).
Werner, M., 'Der Herzog von Lothringen in salischer Zeit' in: S. Weinfurter (ed.), *Die Salier und das Reich* I. *Salier, Adel und Reichsverfassung* (Sigmaringen 1991) 361-473.
Werner, M. (ed.), *Spätmittelalterliches Landesbewusstsein in Deutschland* (Ostfildern 2005).
Werner, M., 'Zwischen politischer Begrenzung und methodischer Offenheit. Wege und Stationen deutscher Landesgeschichtsforschung im 20. Jahrhundert' in: P. Moraw en R. Schieffer (ed.), *Die deutschsprachige Mediävistik im 20. Jahrhundert* (Ostfildern 2005) 251-364.
Wesseling, A., 'Are the Dutch uncivilized? Erasmus on the Batavians and his national identity', *Erasmus of Rotterdam Society Yearbook* 13 (1993) 68-102.
Wesseling, A., 'Dutch proverbs and expressions in Erasmus' adages, colloquies and letters', *Renaissance Quarterly* 55,1 (2002) 81-147.
Weststrate, J., *In het kielzog van moderne markten. Handel en scheepvaart op de Rijn, Waal en IJssel ca. 1360-1560* (Hilversum 2008).
Wientjes, R.C.M., 'De rekening van Werner van Deventer en haar editie' in: D.E.H. de Boer e.a. (ed.), *Vander rekeninghe. Bijdragen aan het symposium over onderzoek en editieproblematiek van middeleeuws rekeningmateriaal* (Den Haag 1998) 27-37.
Wientjes, R.C.M., 'De hertog van Gelre, zijn raad en zijn beambten circa 1350', *GGG*, 157-168.
Willems, J.F., 'Landkarakteristiek', *Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde* 2 (1838) 314-315.
Willemsen, G.A.P.M., 'De zegels van de stad Nijmegen' in: *Het stadhuis van Nijmegen* (Nijmegen 1982) 95-98.
Winkelman, J.H., 'Tristant in Gelderland. Een bijdrage tot de Oostmiddelnederlandse hofliteratuur uit het midden van de dertiende eeuw' in: J.D. Janssens e.a. (ed.), *Op avontuur. Middeleeuwse epiek in de Lage Landen* (Amsterdam 1998) 51-62.
Winter, J.M. van, *Ministerialiteit en ridderschap in Gelre en Zutphen* (Groningen 1962).
Winter, J.M. van, 'Het (palts?)graafschap Zutphen en het Hamalandse gravenhuis', *BMG* 92 (2001) 57-

79.
Winter, J.M. van, 'Godschalk de kruisvaarder en de heren Van den Bergh. Enkele hypothesen', *BMG* 97 (2006) 141-153.
Wirtz, A., 'Die Geschichte des Hamalandes', *AHVN* 173 (1971) 7-84.
Wolfs, S.P., 'Prior van het Nijmeegse Broerenklooster, Walter Ruys O.P. uit Grave en zijn geschriften', *Numaga* 15 (1968) 94-121.
Würzburg, K. von, *Kleinere Dichtungen Konrads von Würzburg* II, *Der Schwanritter. Das Turnier von Nantes*. E. Schröder ed. (Berlijn 1925).
Zijp, A., *De strijd tusschen de Staten van Gelderland en het Hof, 1543-1566* (Arnhem 1913).
Zuidema, L., 'Weerspiegeling van twee leefwerelden. Het Delftse kartuizerklooster en het drieluik met de familie van Beesd', *Madoc* 18,4 (2004) 260-270.
Zuijderduijn, J., *Medieval capital markets. Markets for renten between state formation and private investment in Holland (1300-1550)* (ongepubliceerd proefschrift, Universiteit Utrecht, 2007).

Digitale databestanden

Landdagen en andere landelijke bijeenkomsten van Staten en steden in Gelre en Zutphen 1423-1584: http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/StatenEnStedenVanGelderland1423-1584

Narratieve bronnen: http://www.narrative-sources.be/